

Bogdan-Costin Georgescu
stefanmihaelabogdanana@gmail.com

Fragmente de jurnal

Însemnările prezentate aici fac parte dintre cele încă nepublicate vreodată până la data apariției lor în Anuarul societății prahovene de antropologie generală – 2017 (însemnări selectate din perioada 2014 a jurnalului). Varianta publicată în 2012 sub titlul Jurnalul unei generații descătușate: expediții în căutarea Arhe-Chipului (1992-1994) este primul volum care conține însemnări din perioada studenției bucureștene la Construcții și apoi la Teologie. Din perioada 2014 am selectat doar acele însemnări care au conotații antropologice. Nu am introdus însemnări din perioada 1995-2014 pentru că acestea sunt în curs de editare pentru continuarea primului volum, menționat mai sus. Cel de-al doilea volum se va numi Două decade tranzitorii după o descătușare.

Cum scriam și-n „Argumentul” la Jurnalul unei generații descătușate, „[...] am ales să nu-mi auto-cenzurez mărturisirile. Într-o editare viitoare a continuării jurnalului se va putea observa schimbarea care a intervenit inevitabil de-a lungul trecerii anilor asupra propriilor opinii referitoare la anumite aspecte sociale, politice și culturale, rodul filtrării esențialului de balastul inevitabil oricărei forme de cultură și spiritualitate. De aici și titlul primului volum: Jurnalul unei generații descătușate...” (Georgescu, 2012: 13).

Atributul esențial al unui jurnal este subiectivitatea, dar el este totodată instrumentul de lucru al antropologului în colectarea datelor din procesul observației participative; ulterior aceste date, aceste observații, pot fi filtrate prin sита analitică și se pot concretiza în surse pentru anumite idei asupra diverselor comportamente sociale sau rămân simple observații, caz în care-și păstrează măcar calitatea de date cu semnificație istorică.

Blejoii, vineri, 7 februarie 2014

Miercuri mi-au sosit de la Sibiu, de la editura Deisis, trei cărți remarcabile: Panayotis Nellas, *Omul – animal îndumnezeit: perspective pentru o antropologie ortodoxă* (ediția a IV-a),

Gheorghios D. Metallinos, *Parohia: Hristos în mijlocul nostru* și Mihai Copăceanu, *Ortodoxie la Oxford: Te-am găsit, Doamne!: mărturiile a 12 englezi convertiți la Ortodoxie: Interviuri*.

Cartea lui Nellas am citit-o cu mai multă vreme în urmă, împrumutată de la cineva despre care nu îmi mai aduc aminte, probabil colegul meu Dan, de la Construcții, de la Facultatea de Drumuri și Poduri, dar pe vremea aceea nu știam că aveam să urmez această cale de cercetare culturală creștină în antropologie. Originalul grec apărea chiar cu un deceniu înainte ca eu să intru la prima facultate (la Atena lucrarea lui Nellas apărea în 1979). Determinarea de a o achiziționa pentru biblioteca mea personală a venit după o lungă polemică cu Mitu¹, pe marginea atitudinii sale ușor reduționiste că lucrarea lui Panayiotis Nellas ar fi *singura* încercare de abordare antropologică în Ortodoxie. Eu îi spuneam lui Mitu că este una dintre cele mai serioase, una dintre cele elementare, fără de care nimeni, dar absolut nimeni, care se pretinde antropolog creștin nu ar putea să vorbească despre antropologie. Dar a spune că este *singura* lucrare de antropologie în Ortodoxie este puțin cam exagerat, mi se pare mie. Desigur că prin *singura*, Mitu înțelegea, probabil, prima lucrare care chiar tratează problema omului, asemenea *antropologiei filosofice*, dar de pe poziția *antropologiei teologice* și nu numai a patristicii, care scoate în evidență anumite viziuni despre om la Sfinții Părinți. Căci a comenta anumite viziuni despre om la anumiți Sfinți Părinți sau Scriitori Bisericești nu înseamnă neapărat că faci *antropologie teologică* și cu atât mai puțin *antropologie culturală*.

Între timp s-a scris mult, foarte mulți teologi ortodocși au încercat să traseze liniile vectoriale ale unei direcții antropologice în teologia răsăriteană, inclusiv subsemnatul, la un nivel modest, dar cert. Dar eu am atras atenția ani de zile, prin articolele mele din *Citadela*, *Axioma* și *Conștiința*, asupra nevoii de abordare interdisciplinară a problemei omului, inclusiv în teologia răsăriteană contemporană. Faptul că și alți teologi ortodocși au început să gândească identic, majoritatea lor fiind din generațiile recente de absolvenți ai facultăților de Teologie Ortodoxă din România, dintre care aș aminti pe Iustinian Șovrea, Vlad Benea și Mihai Copăceanu, îmi confirmă aserțiunea, pentru care acum câțiva ani era să fiu „lapidat” la o conferință preoțească din Protoieria Ploiești. Dezamăgit de atitudinea de frondă venită din partea unor preoți „colecționari de colivă”, al căror orizont intelectual nu lăsa să treacă imaginea necesității de adaptare a teologiei românești la noile direcții din lumea universitară occidentală, în special Oxford și Cambridge, unde Ortodoxia prinde tot mai mult contur, prin eforturile mitropolitului Kallistos și

¹ Dumitru Vasilescu, Vicepreședintele al LTCOR – Ligii Tinerilor Creștini Ortodocși Români Mizil (la acea dată).

ale prof. David Frost, am intrat singur într-un con de umbră, m-am izolat, dar am continuat să scriu pe această temă.

Pe 13 februarie mi se va lansa la Biblioteca „Nicolae Iorga”, casa mea de suflet, bârlugul meu de urs mofluz, dar totodată de popă cu tentația antropologiei, teza de doctorat scoasă de Editura Eikon, la recomandarea Magistrului meu, prof. Gheorghiu Geană de la Institutul de Antropologie „Francisc I. Rainer” al Academiei Române. Este și aceasta o contribuție la ceea ce notam mai sus. Sper să aibă ecourile necesare.

Blejoii, sâmbătă, 8 februarie 2014

[...]

În *Ortodoxie la Oxford...* Mihai Copăceanu face *antropologie psihologică*, conștient sau inconștient (indirect, mai degrabă) pentru că identifică magnific câteva determinări (zece, găsește el!) pentru convertire. Tratează atât de riguros fenomenul convertirii încât afirm că în comentariile sale la interviurile luate unor anglicani și altor protestanți care s-au convertit la Ortodoxie pot găsi de fapt prolegomene la un scurt tratat de *antropologie psihologică* (sau *psihologie antropologică?!...*)².

² Eterna problemă, dacă *antropologia filosofică* este același lucru cu *filosofia antropologică*, dacă *antropologia psihologică* este același lucru cu *psihologia antropologică*, dacă *antropologia socială* este același lucru cu *sociologia antropologică* (na!, că făcui un „pleonasm”, sau nu făcui?!..., numai „savanții” știu!...), dar care se poate rezolva, paradoxal, foarte ușor, prin următorul joc logic pe care și eu îl tratam cu ceva ani în urmă în *Axioma*, pe vremea susținerii doctoratului meu în Filosofie: răspunsul poate căpăta contur dacă punem problema așa – *antropologia culturală* este același lucru cu *cultura antropologică?!...* Numai un diletant ar socoti că răspunsul corect este afirmativ. Nu mai definesc aici, în jurnal, *antropologia culturală*, ca și când aş scrie pentru că sunt sigur că cineva va ajunge cândva să citească aceste rânduri, dar este clar că este o mare, foarte mare diferență între un *antropolog* stricto sensu, un tip format special și bazat pe *antropologie culturală* și un om care are doar o *cultură antropologică*, fie ea și una apreciabilă, i.e. unul care a citit foarte mult în domeniul antropologiilor bazale, dar și al antropologiilor „de nișă”, deci unul care are un oarecare volum de cunoștințe despre antropologii și pe care eu l-aș defini ca un *antropofil* – adică „antropolog amator”, sau antropolog „diletant constructiv”, cum se exprima Mircea Eliade (vezi „Către un nou diletantism”, Geneva, 11 septembrie 1927, în Eliade, 1990: 28). Cert este faptul, iar istoria *antropologiei culturale* ne-o arată foarte bine, că și *antropologii diletanți constructivi* și-au adus un aport uriaș la dezvoltarea și profesionalizarea antropologiei post-darwiniste. Astăzi, fără interdisciplinaritate, nu s-ar mai putea vorbi serios despre antropologie. Despre diferența dintre *antropologia filosofică* și *filosofia antropologică* s-a pronunțat cu mai mult timp în urmă, foarte competent, Gheorghiu Geană (Geană, 2005: 80-90). Eu mi-am însușit argumentația metodologică a Maestrului meu și am folosit-o de atunci de mai multe ori, îmbogățită contextual în manieră proprie.

Ar mai fi ceva extrem de important, un lucru remarcabil de la prima lecturare a cărții lui Mihai Copăceanu: dacă mitropolitul Kallistos al Diokleei (Timothy Ware) i-a scris un cuvânt-înainte la cartea sa, atunci este limpede că este o carte caracterizată de competență și că nu trebuie neglijată de nimeni dintre cei care sunt interesați de fenomenul complex al convertirii religioase.

Blejoii, sâmbătă, 14 februarie 2014

Efectiv nu am avut răgazul să scriu un singur rând zilele trecute, după lansarea cărții.

Oricum, evenimentul a fost, în sine, un succes. Sala a fost plină; culmea, nu m-am ocupat de mediatizare într-un mod nemaipomenit. Cu toate acestea lumea a știut despre eveniment. Am avut și regretul că, în afară de inginerul Iulian Oleș³, de la Mizil nu a venit nici Mitu, nici Alex Dimulescu⁴, nimeni de la LTCOR Mizil. Ceva nu este în regulă aici. Mi se pare suspect că ei nu au venit, însă minunatul părinte Milea⁵ a venit special pentru mine, a venit special să asiste la lansarea cărții mele; ocazie cu care am îndrăznit să-i propun să facem o separație pe două secțiuni a taberei de vară de antropologie de la Maliuc: o sesiune specială pentru copii și una dedicată numai adulților, cu probleme serioase legate de antropologie.

Noua directoare a Bibliotecii Județene „Nicolae Iorga”, doamna Mihaela Radu, este o gazdă primitoare, o fire deschisă, o adevărată Doamnă. Nu este mai puțin adevărat faptul că asupra dânzei apasă greutatea uriașă a memoriei celui care a fost Nicolae Boaru, personalitate absolut unică a culturii prahovene, de departe cel mai performant director al Bibliotecii Județene „Nicolae Iorga”, după ieșirea la pensie a domnului Maxim. Instituția asta a avut numai oameni de valoare, dintre care unii au fost cu adevărat personalități ale culturii prahovene, dar la altitudinea spiritului oratoric al Maestrului Boaru nu se va mai ridica nimeni. Dumnezeu lucrează prin

Dar trebuie precizat că nu eu sunt autorul acestei delimitări metodologice absolut necesară în câmpul epistemologic al antropologiei culturale. Ar fi un act de impietate să îmi asum patentul acestei delimitări.

³ Un foarte bun prieten, inginer, doctorand în tehnologie electrică la Universitatea Politehnică din București.

⁴ Alexandru Dimulescu, Președinte al LTCOR, după recente alegeri din filiala de la Mizil. Mitu a rămas în conducere, dar asemenea mie, ocupă doar o funcție onorifică, de vicepreședinte.

⁵ Pr. prof. dr. Mihai Milea, profesor la Seminarul Teologic Ortodox din Buzău, președintele Fundației „Sfântul Sava Gotul” pentru copiii străzii, de la Buzău, unul dintre cele mai alese suflete ale teologiei sociale românești contemporane, un om dăruit cu mult har care și-a pus viața în slujba Bisericii, ajutorarea copiilor orfani, a bătrânilor nevoiași, pe care îi îngrijește în așezămintele de la Baba-Ana și Câmpeni, dânsul fiind totodată un valoros cărturar ortodox. Dânsului îi datorăm posibilitatea de a ne desfășura vară de vară activitatea cu profil antropologic în așezământul taberei de la Maliuc, pe brațul Sulina, în Delta Dunării.

surprindere, căci fiecăruia îi dă un anumit talant, dar Boaru își are locul său aparte în istoria Bibliotecii, devenită adevărată Citadelă a Culturii în vremea mandatului său. Dea' Domnul ca și doamna Radu să marcheze un episod fericit în istoria Bibliotecii!

Ce să spun, Valentin Ajder⁶ este un mare spirit al cărții, la nivel de activitate editorială; editura EIKON, după mine, fiind cea mai importantă editură din Transilvania la ora actuală.⁷ Nu aș fi putut crede că ar fi posibilă apariția tezei mele de doctorat (este drept, că și la recomandarea explicită a Magistrului meu, domnul prof. univ. dr. Gheorghiu Geană) la EIKON. O vedeam apărută la o editură obscură și pierdută în valul imens de literatură ne semnificativă care se practică mai ales după 2000. Dar apariția, numai simpla apariție a cărții, la EIKON, mă onorează și mă determină să grăbesc și scrierea celorlalte două cărți pe care le am în proiect: cea despre Mircea Vulcănescu și dicționarul de termeni, expresii și concepte antropologice în teologia părintelui Dumitru Stăniloae.

Dar bucuria enormă de a fi împreună cu pr. prof. dr. Leon Arion⁸, Sebastian Ștefanucă, Marius Vasileanu, Christian Crăciun (care și-a lansat și dânsul noua apariție, *Isografii*) a fost uriașă. Apoi revederea foștilor mei elevi din generația cea mai dragă mie, de la Arte, foști studenți și unii dintre tinerii de la Blejoi... Bucuria să văd pe chipurile lor semnele Arhe-Chipului, împlinirea adevăratei antropologii creștine, anume aceea de a simți că sămânța cuvântului meu, ca profesor și predicator ortodox, a dat roade. Dar și confirmarea ideii că Pisculeștiul a fost risipire amplă în viața mea, pierdere de timp și de vreme într-o câmpie seacă.⁹

⁶ Director al Editurii EIKON de la Cluj.

⁷ Între timp EIKON-ul s-a mutat la București, unde activitatea editorială s-a îmbogățit.

⁸ Membru în comisia de doctorat coordonată de dl. prof. Gheorghiu Geană, comisie în fața căreia am susținut public teza de doctorat în 2011.

⁹ De la Pisculești nu a venit nimeni; de parcă mă așteptam să se întâmple imposibilul – dar rezonanța culturală și mai ales cultural-creștină nu se transmite în mediul vâscos al laptei de la vacile văcarilor din Pisculești, adormiții mioritici care se pretează cel mai corect descrierii tipologiei psihologice românești din cartea lui Drăghicescu. Degeaba a trecut Vasile Pârvan prin Pisculești; când trece vântul prin Tinosu pisculeștenii sunt mai receptivi decât dacă le-ar trece prin cătunul mioritic un scriitor. Degeaba locuiesc ei pe situl arheologic al unei așezări din neolitic; poate doar ca să confirme că cioburile vaselor ceramice neolitice sunt mult mai eficiente în construcția unui coteț decât în muzeu. Dar probabil că am crezut eu, cu prea multă naivitate, că se poate mai mult decât atât la Pisculești, acest sat de morți vii, această oază de ființe franckensteineice... Poate am identificat eu greșit Arhe-Chipul în urmașii structurilor antropomorfe neolitice de la Pisculești, ca într-o antropologie a lui Rainer, cea a capetelor de maimuță; Pisculeștiul e, însă, țărână, doar țărână pe care calcă oameni de țărână... Măcar cu asta să mă aflu după experiența unui deceniu petrecut într-un sat sterp de câmpie prahoveană, cu știința că pe acolo nu-i bine nici măcar să se treacă. La urma urmelor este și asta un soi de antropologie!... Viața ca o Sodomă și Pisculeștiul ca o Gomoră!...

Dar evenimentul în sine a fost un regal cultural, nu neapărat pentru cele patru cărți care s-au lansat – pentru că toate sunt superbe¹⁰ –, ci mai ales pentru atmosfera de jovialitate și frumusețe spirituală. Nu am mai trăit de foarte multă vreme o bucurie de-o asemenea proporție...

La agapa de după lansarea de carte are loc și o discuție principială despre intenția mea și a lui Sebastian Ștefănuță de a edita buletinul bilingv (româno-englez) de antropologie culturală. La discuție participă Marius Vasileanu și domnul profesor Geană. Materialele ar trebui rapid colectate pentru ca să începem traducerea din timp.¹¹

Bușteni, Mânăstirea Caraiman, luni, 17 februarie 2014

Cercul pastoral-misionar rural al Protoieriei Ploiești. Sub ștreaișina Caraimanului, la poarta Jepilor Mici, împreună cu părintele profesor Constantin Coman, invitat să conferențieze. Se discută despre Sfintele Taine ale Bisericii Răsăritene, în contextul declarării anului curent de către Patriarhie drept „Anul omagial al misiunii parohiei și Sfintelor Taine”, dar și ca anul omagial al Sfinților Martiri Brâncoveni.

De dimineață am fost și la cercul de primăvară al profesorilor de Religie, ocazie cu care colectivul de profesori de la „Caragiale”, Luis, Verginia și doamna inspectoare, au lansat un superb e-book cu două secțiuni tematice, dedicate celor două mari evenimente. Referate superbe, intervenții pe măsură și permisiunea, pentru mine, de a interveni pentru a-mi prezenta cartea care tocmai a fost lansată la „Nicolae Iorga”. Cartea este foarte bine receptată și chiar reușesc să dau câteva exemplare. Foștii colegi sunt chiar interesați de ea.

Revin la conferința preoțească de la Caraiman...

În stilu-i caracteristic, părintele profesor subliniază necesitatea de a nu confunda misiunea preoțească, mai ales pe cea duhovnicească, cu aceea administrativă, a preotului. Remarcă și dânsul că este, totuși, foarte dificil pentru un preot cu vocația duhovniciei de a se ocupa și de problemele administrative tot mai birocratice; recunoaște și dânsul că există tendința nefastă de a face din preoți, în special din parohi, mai degrabă niște funcționari decât niște duhovnici adevărați. Face o referire foarte inspirată la experiența duhovnicească a călugărilor de la Sfântul Munte Athos, prin exemplul unui sihastru de acolo; acesta ar fi atras atenția marilor profesori de

¹⁰ Sandu Tudor, *Universalism românesc*; ierom. Cosma Giosanu, *Duhovniciei Sihăstriei sub cenzura comunistă*, Christian Crăciun, *Isografi: eseuri despre evadarea în esențial* și cartea mea, toate scoase recent de EIKON.

¹¹ Mie îmi revine și misiunea de a deschide poarta de comunicare cu IOCS Cambridge, pentru ca să avem și de la ei articole în acest sens.

teologie răsăriteană, fie aceștia chiar greci, *filetiști*, că dacă la un nivel individualist teologia lor „blochează”, oarecum, relația omului cu Dumnezeu, atunci el respinge acea „teologie”, nu o recunoaște ca atare... Parcă este înțelepciune de *Pateric!*...

„*Monahismul se lipsește de acest eșafodaj al instituțiilor*”, concentrându-se *exclusiv* (nu *inclusiv*) pe relația personală cu Dumnezeu; și amintește în special despre pustnici („*ultima verigă de legătură a acestuia*¹² *cu lumea este instituția duhovnicului, dar numai aceasta*¹³ *și nici una alta, în afară de aceasta*”). Când instituțiile celelalte eșuează, atunci singura instituție a cărei autoritate rămâne validă este *instituția duhovnicească*.

Important pentru un duhovnic nu este, în primul rând, să fie pătrunzător, cât este de a fi foarte răbdător, să știe să asculte foarte calm, foarte îndurător, pe cei care au obiceiul de a se spovedi printr-o mărturisire prelungită în timp.

„Perspectiva evanghelică trebuie să fie unitatea de măsură în Sfânta Taină a Spovedaniei”, spune părintele profesor. Trebuie evitat regimul „instituțional”, la nivel de „datorie” sacerdotală. Nu trebuie practică această perspectivă; este o mare provocare pentru un teolog autentic.

Se vede vocația didactică și pedagogică a profesorului de Teologie pentru că pr. profesor ne mărturisește din experiența preacucerniciei sale cu inspecțiile de grad didactic pe care trebuie să le facă prin școlile bucureștene. „Eu mă mâhnesc când văd că și profesorul de Religie predă disciplina aceasta ca orice profesor de altă disciplină”, spune pr. profesor Coman. „Eu nu pledez pentru încălcarea legilor și normelor ci spre utilizarea lor cu mai mare folos [...]”

„[...] Dacă tu ca preot nu te poți citi pe tine în relația cu Dumnezeu, atunci tot eșafodajul instituțional devine unul fără de folos [...]” Credincioșii trebuie să se „citească” foarte bine pe sine însuși și abia terminată această „lectură” personală, se pot prezenta duhovnicului spre spovedanie. „Psihologia vine din urmă, iar noi, duhovnicii, nu avem curaj să atacăm problemele duhovnicești frontal.” Totuși, duhovnicul nu este un „psiholog”, ci un „*trezitor al lăuntrului*”; nu trebuie să trăim așa: „chip avem, voce avem, cuvânt avem... ce ne mai trebuie?”

Remarc, totuși, un tic verbal simpatic la părintele Coman care trădează tot vocația oratorică a unui bun pedagog: „*Fiți atenți! Fiți atenți!...*”, adică tot o invitație la trez(v)ie, i.e. *trezirea-vie*. „Bă, mă duc la școală pentru mama!...”, chiar dacă eu constat sau consider că nu sunt neapărat făcut pentru a urma Teologia; ce sfat minunat pentru cei care mai doresc să urmeze Teologia, sau mai degrabă pe care părinții și i-ar dori studenți în Teologie și apoi preoți.

¹² Adică a sihastrului.

¹³ I.e. *instituția duhovniciei*.

„A da macazul, a schimba macazul...”, ce semnificativă expresie pentru a fi atent a pune accentul pe *calea care nu trebuie să mă ducă la deșertăciune* (i.e. calea cea îngustă și care lasă „dăre duhovnicești”). Dacă nu „schimb macazul” la timp, adică atunci când realizez că am luat-o pe un drum depărtat de realitatea mântuitoare, atunci risc să intru în „depoul decepției” (ce trăznaie cu tâlc am găsit, mi-a fost inspirată acum!...).

„Nici un preot nu-și poate fi lui însuși *duhovnic*. De aceea, întru Hristos, el trebuie să aibă legătură duhovnicească cu un alt duhovnic mai îmbunătățit [...]” *Keyword* la pr. Coman: *teologia academică versus teologia soteriologică*... Un pustnic de la Athos care i-a tălmăcit magnific părintelui profesor *ascultarea*: „*Cât timp stai cu mine, eu gândesc pentru tine!*...” Ador chestiunile astea desprinse parcă din *Pateric*, pomenirea experiențelor duhovnicilor vatopedini; mie îmi pare bine că aduce aminte de unul dintre cei mai mari duhovnici ai tuturor timpurilor, avva Iosif Vatopedinul.¹⁴

Prima parte a conferinței se termină aici... Comentarii colocviale cu cei din sală... Și evident, glumele îndoielnice ale lui Dan Toderașcu, din partea cealaltă a sălii. „Talentul” lui grozav de a se așeza topo-strategic oriunde are loc un eveniment de tipul acesta pentru a putea șoșoti și a face un *mișto* în stilu-i caracteristic. Ce figură și pr. Dan!.. Am fost colegi la Teologie, dar nu mi-aș fi putut închipui pe atunci că va deveni un comic al Protoieriei Ploieștilor. Are un suflet bun,¹⁵ dar are un comportament de saltimbanc.

Pe peretele din față al sălii de conferințe se află o magnifică icoană a Maicii Domnului, ferecată în argint... Am simțit tot timpul conferinței că Maica Domnului ne privește cu mirare; poate se întreba dacă suntem cu adevărat preoți sau doar niște simpli *colecționari de colivă*...
[...]

Blejoi, marți, 18 februarie 2014

Ieri, la întâlnirea cu foștii colegi profesori le-am citit acest fragment din cartea lui Mihai Copăceanu:

¹⁴ Pe care am avut bucuria de a-l prinde în viață cu puțin timp chiar înainte de a trece la Domnul, atunci când am fost împreună cu cei de la Mizil la Athos.

¹⁵ Nu pot să uit niciodată cum a sărit în ajutorul meu când am avut hemoragiile groaznice din cauza varicelor netratate. A venit și m-a dus cu mașina lui personală la spital în București, dar m-a și adus acasă.

«De aici putem desprinde un argument privind importanța predării religiei în școli. În Anglia, religia este o disciplină obligatorie (subl.n.); încă de la origine, învățământul de stat a prevăzut o formare religioasă a studenților prin discipline religioase și prin participarea activă la cultul divin, la slujbele de la capela colegiului și cântarea din corul colegiului. Fiecare colegiu are o capelă (subl.n.). În Anglia sunt vestite corurile colegiilor formate integral din studenți. Și aceasta se întâmplă într-o școală laică. Este o bucurie pentru un student de la matematică, economie sau politică să cânte în corul de la capela colegiului său. Religia este fără discuție parte esențială din formarea unui student indiferent de opțiunile sale profesionale. Astăzi statul britanic susține financiar școlile confesionale, pentru că s-a dovedit că „oferă buni cetățeni” (subl.n.). Mai mult, școlile confesionale sunt căutate de englezi mai ales pentru că oferă un învățământ serios. Potrivit studiului „Opinion Research Business Survey” din 2008, 75% din englezi consideră utile școlile confesionale în dezvoltarea unui comportament moral. În Anglia, 25,3% dintre școlile primare sunt școli ce aparțin Bisericii Anglicane, adică un număr de 4.470 de școli. În România?» (Copăceanu, 2010: 168).

M-am săturat, efectiv mi se face silă de prelungirea la nesfârșit a discuției despre *statutul disciplinei Religie în România*; dar și de slugărnicia interminabilă a „politicienilor” români, luați de la coada vacilor și azvârliți în Parlament, față de „reperele” forurilor decizionale de la Uniunea Europeană. Culmea este că aceleași foruri nu ar îndrăzni să ceară Marii Britanii lucruri pe care nouă ni le cer, de unde concluzia mea definitivă că există două standarde care funcționează în paralel în același timp: standarde pentru țări *prime-hand* și alte standarde, mult mai restrictive, pentru state *second-hand* ale Uniunii. Construcția europeană?!... Cred că este o himeră. Cred din ce în ce mai mult că am avut noi un vis frumos, un vis că am putea fi vreodată egali la aceeași masă cu englezii, germanii sau francezii, dar este un vis, un simplu vis frumos; realitatea este dureroasă. Aș fi vrut să nu mă trezesc din acest vis, aș fi vrut să nu ajung niciodată la concluzia că există două Români, *România Mea* – cea în care exist, trăiesc, respir și mă simt Acasă în mod ontologic, pe de o parte, dar și *România Lor* – cea în care doar locuiesc momentan, din păcate. Aceasta din urmă este România dobitocilor, a mitocanilor eterni, a politicianilor impotenți, a cerniților, a vangheliștilor, a prigoanelor de tot soiul, a gunoierilor, homosexualilor și societar-deschișilor la „șlițul națiunii”, creaturi apocaliptice din Parlament etc. *Stupid Politically Corectness!*... Ptiu, drace, vade retro!...

Mai există, totuși, speranțe... Am văzut ieri ce frumos a fost realizat CD-ul e-book de către Luis și Verginia. Un categoric pas înainte pentru aplicarea celor mai performante metode în predarea Religiei. Români adevărați au, totuși, putere de adaptabilitate genială; poate tocmai asta nu i-a scos niciodată din jocul istoric.

Trebuie neapărat să facem centrul acela pe care mi-l doresc eu și trebuie ca această instituție să devină una de excelență: un centru ortodox în care se va studia limba engleză la un nivel foarte performant, dotat cu toate cele necesare după standarde universitare, unde va exista o bibliotecă ortodoxă în care oricine va fi primit să citească, un *afterschool* performant și un centru de dezbateri academice în care tinerii să fie apropiați Bisericii fără să se facă prozelitism. Pe de altă parte, centrul acesta trebuie să devină un turn de fildeș pentru mine. Sunt tot mai străin acestei lumi; vreau să fac aici Școala mea, școala de stat este asaltată, deja cucerită de *politically correctness*. Nimic din ceea ce este instituțional, oficial, nu mă mai interesează; totul este decrepit și putregăcios în socialul românesc contemporan. Noutatea permanentă este numai *în și întru Hristos!*... Citadela hristică, rezistența prin *cultură creștină asumată!*...

Blejoii, miercuri, 26 februarie 2014

Sarea care nu se amestecă cu pământul!... Un miner bătrân spunea un lucru uimitor, pe care atunci când l-am auzit nu l-am înțeles (eram mic și vizitam salina de la Slănic Prahova, dar atunci nu am realizat – nici nu aveam cum): spunea minerul acela că sarea, ca rocă, are o particularitate neîntâlnită la alte tipuri de minerale: această particularitate este una uimitoare – sarea nu se amestecă cu pământul, chiar dacă este îngropată în pământ; de altfel așa se și explică existența zăcămintelor de sare pură, la adâncimi foarte mari – salinele, ocnele, minele de sare. Problema este că minele respective existau și pe timpul romanilor, astfel că acum înțeleg expresia „Voi sunteți sarea pământului” (Matei 5:13) în cu totul alt duh.

Expresia este folosită și de către Mântuitorul, numind astfel pe cei credincioși. Cu alte cuvinte ei reprezintă *sarea*, o substanță minerală care se extrăgea cu mare greutate din ocnele din Imperiul Roman de către sclavi, lucru care o făcea să fie foarte prețuită pentru că dădea un gust deosebit mâncărilor și împiedica alterarea cărnii. Dar dacă pe atunci identificam calitatea de esență indispensabilă a sării cu calitatea creștinului de a fi slujitorul Domnului pe pământ, acum înțeleg, în duhul cuvintelor aceluia miner bătrân adevărata semnificație: creștinii fiind „sarea pământului” sunt aceia care nu se amestecă cu pământul, adică cei care nu se vor face una cu pământul prin moarte pentru că ei cred în viața veșnică, în Învierea Domnului, nădăjduind și la învierea lor întru lumina dumnezeiască după Judecata cea de pe urmă.

Sarea care nu se amestecă cu pământul: *creștinul!*... Omul care are mai mult cer deasupra capului decât pământ sub picioare...

Blejoi, vineri, 28 februarie 2014

[...]

Magnifică formulare la antropologul Plessner, legată de asimilarea expresiei biblice de la Facerea 1:26-27 cu tripla caracterizare a poziționării omului în natura divină creată:

«[...] Astfel omul trăiește o „triplă poziționalitate”:

(1) trăiește ca un corp, în sensul unei totalități corporale fizice; (2) trăiește în corp, ca spirit ce conduce și îl reprezintă pe om; (3) trăiește în afara corpului, ca observator total, reflexiv al sinelui.¹⁶

Pornind de la această caracteristică a omului, Plessner formulează *definiția persoanei (subl.n.)*:

... un individ al cărui mod pozițional este triplu caracterizat [...] El este subiectul trăirilor lui, al percepțiilor, al acțiunilor și al inițiativelor sale»¹⁷ (Șovrea, 2012: 101).

Da, face trimitere la Felix Hammer, un alt filosof cu preocupări de *filosofie antropologică* (nu de *antropologie filosofică* – cum s-ar exprima Iustinian Șovrea).

Această definiție triadică a *persoanei*, așadar, este referențială, în sensul creării omului după chipul și asemănarea cu Dumnezeu Treimic: **persoana** sau **omul-persoană** ar fi, așadar, **individul ca totalitate corporală fizică închisă (spre deosebire de plantă, care este o totalitate corporală deschisă), care deși trăiește ca un corp în sensul totalității (1), „ca spirit ce conduce și îl reprezintă pe om” (2), este și exterior corpului, „ca observator total, reflexiv al sinelui” (3).**

Fascinant și cuprinzător, dar și corespunzător semantic cu hexaimeronul biblic!...

*

Prin *excentricitate* (dar în sensul lui Plessner, nu așa cum cunoaște „excentricitatea” nea Fane de la Oriundeasca!...), omul-*persoană* se apropie mai mult de comportamentul religios, de

¹⁶ Felix Hammer, *Die exzentrische Position des Mensch*, p. 290 (n.a. – I. Șovrea).

¹⁷ Helmuth Plessner, *Die Stufen des Organischen und der Mensch*, p. 293 (n.a. – I. Șovrea).

orizontul care îi poate furniza o cheie spre lumea ideilor (cel puțin), dacă nu chiar spre lumea lui Dumnezeu, înțeles metafizic, nu prin *ritualistică de tip colivăresc*:

«[...] „Ceea ce natura și spiritul nu-i pot da, acel ultim lucru (*das Letzte*), îi dă omului religia”, adică ostioiește nevoia de siguranță și face posibilă „împăcarea cu destinul și sensul realității”.¹⁸ Fiind mereu „orientat spre viitor”, spre o altă casă, pe scurt: spre un loc utopic, călătoria omului capătă o direcție și este propulsată prin „speranță și credință”. Spiritul îl duce pe om departe de lucruri și chiar de sine, elementul caracteristic al umanității, spune Plessner, fiind astfel mereu viitorul, linia dreaptă a infinitului¹⁹» (Șovrea, 2012: 106–107).

Omul excentric, dar nu în sensul că este dez-centrat ci în sensul că trăiește și interior corpului, asemenea ființelor din regnul animal, dar poate depăși corpul, privindu-se și analizându-se din exterior spre interior, meditativ la locul său în lume, adică în cadrul creației divine. Și atunci concluzia: „excentricitatea” creației divine este tocmai omul, pentru că el este factorul antropocentric în jurul căruia își construiește propriile contemplații despre sine:

„[...] Așa cum am văzut mai sus, dacă animalele au centrul manifestărilor vitale în ele însele, oamenii au în schimb acest centru nu doar în interior, ci și în exterior, lucru exemplificat de capacitatea umană de a adopta o atitudine față de sine însuși, de a reflecta asupra sinelui” (Șovrea, 2012: 107).

Dar Pannenberg critică această conceptualizare a lui Plessner, identificând această dublă centralitate (excentricitate) cu tendința reală de a folosi un alt nume pentru *conștiința de sine*:

«[...] Pannenberg consideră că folosirea acestui concept nu este decât un alt nume pentru *conștiința de sine* (*subl.n.*) și că tot constructul nu reprezintă nimic altceva decât un înlocuitor pentru spirit, criticând totodată ambiguitatea tezei „exteriorului”, precum și relația dintre centralitatea omului și excentricitatea lui» (*ibidem*).

Blejoi, duminică, 2 martie 2014

[...]

¹⁸ Helmuth Plessner, *Die Stufen des Organischen und der Mensch*, pp. 341–342 (n.a. – I. Șovrea).

¹⁹ *Ibidem*, pp. 345–346 (n.a. – I. Șovrea).

În „Omul și a doua sa natură”, cu referire la comparația conceptelor antropologice la Scheler și Gehlen, Iustinian Șovrea spune foarte frumos și corect:

«Cu toate aceste deficiențe, viața ne dovedește că „omul are la dispoziție toată lumea”. Această realitate este definită de Scheler prin conceptul de *Weltoffenheit*. Doar omul are capacitatea de „a se opune lumii” și de a nu se forma după lume.²⁰ Am văzut că din punct de vedere biologic omul este o excepție prin construcția sa și prin acomodarea naturală în mediul înconjurător. În ciuda „lipsurilor naturale” s-a răspândit peste tot pe pământ și a supus natura. Nu există nici o condiție naturală specială sau vreun mediu definit și delimitat care să condiționeze existența omului, precum în cazul animalelor. El este întâlnit „de la ecuator la poli, pe apă, pe uscat, în păduri, munți și câmpii”.²¹

Gehlen explică capacitatea omului de a exista oriunde pe acest pământ, în ciuda lipsei unei specializări asemenea animalelor, prin intermediul conceptului de *Kulturwesen* („ființă culturală”). Această formulă rezumă faptul că omul își poate crea oriunde spațiul cultural în care să trăiască, indiferent de cadrul natural. Pe baza posibilității experienței lumii, omul este mereu activ, iar lipsa specializărilor biologice „il obligă” să creeze acel mediu, care pentru el este natural. „Lumea culturală”, spune Gehlen, este de fapt lumea omului²² (Șovrea, 2012: 118-119).

Aici se poate comenta și în sensul *hexaimeronului biblic* care afirmă că pe toate cele mai-înainte create de Dumnezeu, Acesta le-a încredințat omului pentru a le stăpâni și a le folosi (cu chibzuință – se subînțelege).

Așadar, omul, după Gehlen,²³ este *ființă culturală*. Șovrea afirmă cu temei faptul că o ființă culturală „își poate crea oriunde spațiul cultural în care să trăiască, indiferent de cadrul natural” (*ibidem*). Da, așa este, dar aici se deschide excepția de la regulă pe care o abordez eu pentru Congresul ISUD 2014, în legătură cu cazul Roșia Montană; și iată cum o eroare din filosofia antropologică a lui Gehlen se transformă într-un subiect de antropologie culturală pură, cu aplicare în arealul cultural românesc. Nu se poate chiar *oriunde*, nu *oricum*, dar categoric nu *oricând!*... Cele trei *o-uri*, nu mai funcționează în antropologia socială, dacă luăm drept exemplificare Roșia Montană ca atentat la zestrea naturală, dar și la profilul cultural.

²⁰ Karlheinz Weissmann, Arnold Gehlen, *Vordenker eines neuen Realismus*, p. 29 (n.a. – I. Șovrea).

²¹ Arnold Gehlen, *Antropologische Forschung*, p. 47 (n.a. – I. Șovrea).

²² Arnold Gehlen, *Der Mensch: seine Natur und seine Stellung in der Welt*, p. 38 (n.a. – I. Șovrea).

²³ Și subscriu întru totul la această aserțiune gehleniană.

Blejoi, vineri, 7 martie 2014

Mă interesează atât de mult necesara delimitare obiectuală între *antropologie* și *teologie* – sau între *antropologia teologică* (Șovrea) și *antropologia dogmatică*, ambii termeni fiind folosiți de Șovrea – încât constat că nu mai sunt întru totul de acord nici cu Iustinian Șovrea. Dacă inițial mi se părea că găsesc la Șovrea ceea ce mă interesează și pe mine, adică încercarea de a folosi metodologia de cercetare specifică *antropologiei culturale* (sau *social-culturale*), acum constat că delimitarea sa de tendințele metafizice din *antropologia filosofică* (de fapt din *filosofia antropologică*, în sensul în care diferențiam eu cele două expresii de aici prin inversarea cuvintelor, lucru arătat de mult în *Axioma*) este doar o intenție, sau mai degrabă o descriere a modului cum încearcă Scheler și Gehlen (fără a reuși nici ei pe deplin) să se descotorosească de metafizică în antropologie. Acest lucru este absolut imposibil, dată fiind, după filosofi, structura duală trup-suflet a omului, iar după teologi structura triadică (raționalitate, simțire, voință). Și ar mai fi ceva: atâta vreme cât orizontul limitelor cercetării sufletului nu pot fi cuprinse nici de biologia fizică, nici de metafizica sau rațiunea pură, revine teologiei sarcina de a trasa liniile vectoriale ale unui *profil antropologic teologic al omului*; iar aici nu mă refer numai la creștinism, neapărat, ci la o antropologie generală a religiilor.

Totuși, într-un fel, Șovrea recunoaște incapacitatea filosofiei și teologiei, luate separat, de a contura un profil antropologic corect pentru că vorbește foarte des de necesitatea *interdisciplinarității*. Remarc aici acest fragment pentru că tocmai de aici trebuie plecat:

«[...] Acum, în interiorul teologiei, în contrast cu *antropologia dogmatică tradițională* (*subl.n.*), această nouă cercetare, spune Pannenberg, ar putea fi numită „*antropologie fundamental teologică*” (*subl.n.*), legătura fiind deloc întâmplătoare cu *teologia fundamentală* (*subl.n.*) ca domeniu al intersecției dintre argumentul de tip teologic și cel filosofic. Demersul antropologiei teologice nu se bazează pe conceptualizările teologiei dogmatice, ci este preocupată de existența umană așa cum este ea investigată de disciplinele empirice, urmărind descoperirile acestora și punctele „relevante” pentru teologie.²⁴ Un teolog catolic precum Kurt Koch subliniază faptul că Pannenberg propune o cale de investigație ce poate conduce

²⁴ Odo Marquard, „Zur Geschichte des philosophischen Begriffs Anthropologie seit dem Ende des 18. Jahrhunderts”, *Studien Joachim Ritter zum 60. Geburtstag* (Collegium Philosophicum), Schwabe, Basel, Stuttgart, 1956, p. 21 (n.a. – I. Șovrea).

la înțelegerea omului în calitatea acestuia de *chip al lui Dumnezeu (subl.n.)*, însă nu pornește de la această premisă»²⁵ (Șovrea, 2012: 139).

În textul de mai sus am subliniat câteva expresii pe care le consider în contextul acestor note *cuvinte cheie* la Șovrea: *antropologia dogmatică tradițională*, *antropologie fundamental teologică*, *teologie fundamentală* și *chip al lui Dumnezeu*.

Antropologia dogmatică tradițională. Aceasta îmi induce următorul comentariu: în dogmatica creștină există o teorie despre om, descrisă aici ca *antropologie dogmatică* și ea este *tradițională* în sensul că se constituie din elementele cele mai mult scoase în evidență și recunoscute ca atare în întreaga Biserică Universală Primară. În mod inductiv logic se deduce că de-a lungul istoriei Bisericii au apărut și *antropologii dogmatice ne-tradiționale*; se pune întrebarea, ce ar fi acestea tocmai menționate aici?... Ei bine, ar fi tocmai acele concepții dogmatice confesionale, diferite între ele, după modul în care o confesiune creștină sau alta au pus la un moment dat accentul mai ales pe unul sau altul dintre elementele tradiționale generale. Evident că prin raportare la *Crezul apostolic*, care dă și vectorialitatea antropologiei dogmatice tradiționale, antropologiile dogmatice ne-tradiționale s-au constituit fie pe temeiul ereziei, iar mai nou, mai ales în apusul Europei, pe acea dorită *interdisciplinaritate*, dictată de noile tendințe și cerințe metodologice. Dar în acest context se naște o altă întrebare foarte dificilă: în ce măsură *interdisciplinaritatea* aceasta dezirabilă, nu aruncă *antropologia dogmatică ne-tradițională* în erezie?... Cred că tocmai prin trecerea de la *antropologia dogmatică tradițională* la *antropologia fundamental teologică*. Și iată, acum, sensul celui de-al doilea termen cheie (care este el însuși o expresie cu sensuri complexe)...

Antropologia fundamental teologică. Înțeleasă la prima luare de contact cu terminologia ar reprezenta studierea omului ca realizare desăvârșită a operei creaturale a lui Dumnezeu, în raport cu Creatorul său, adică relația corectă dintre om ca ființă creată și Dumnezeu. Șovrea vorbește despre „relația în cadrul teologiei dintre *antropologia teologiei dogmatice (subl.n.)* și *antropologia teologică de dată recentă (subl.n.)*” (Șovrea, 2012: 138) și arată clar că *tema existenței lui Dumnezeu* este esențială pentru antropologia teologiei dogmatice:

«[...] Cu alte cuvinte, nu doar raportul dintre noua direcție de cercetare din cadrul teologiei și antropologiile empirice trebuie clarificată, ci și relația în cadrul teologiei dintre *antropologia teologiei dogmatice (subl.n.)* și *antropologia teologică (subl.n.)* de dată recentă. În primul rând, clarificând

²⁵ Kurt Koch, *Der Gott der Geschichte*, Matthias-Grünwald, Mainz, 1988, p. 127 (n.a. – I. Șovrea).

termenii, trebuie spus că această orientare nouă din cadrul teologiei, numită inevitabil antropologie, nu este o antropologie dogmatică și nici nu încearcă să îi ia locul. Antropologia teologiei dogmatice presupune „tema existenței lui Dumnezeu” atunci când vorbește despre *imaginea Lui în om (subl.n.)* și își dezvoltă conceptele pe baza Revelației biblice și a datelor Tradiției, iar nu a cercetărilor antropologice» (Șovrea, 2012: 138-139).

Ei bine, aici se cuvine a dezvolta o analiză mai exactă asupra a două lucruri: ce înțelege Șovrea prin „imaginea Lui (*a lui Dumnezeu – n.n.*) în om”, pe de-o parte, dar și ce este sau cum funcționează *chipul lui Dumnezeu în om*, pe de alta. Lucrurile se leagă, totuși, foarte bine, iată, astfel că se poate întrevădea, prin relaționarea expresiilor *chipul lui Dumnezeu în om* și *imaginea Lui în om*, cam ce ar fi și cum s-ar manifesta chipul ca *Arhe-Chip*, ca model (*pattern*) după care a fost creat omul în sensul exprimat în cartea Facerii.

Chipul ca *modalitate!*... Chipul ca *mod(-de-actu-)alitate*, adică mod-de-a-acționa / activa-*alt-fel* = *altfel* (*ad-verb* = „Verbul/*după* (lat. *ad*) Logosul/din-*Veșnicie*”)!... I.e. chipul ca *modalitate de acțiune (de actu)* în contemporaneitate, în sensul că *pattern*-ul *Arhe-Chipului* poate inspira genuri de a trăi în contemporaneitate după modelul *Veșniciei*. Eu nu trăiesc *chrono*-logic ci trăiesc *khairo*-logic!... Logica mea se străduiește să se desprindă de *momentalitate*, să se îndrepte către *mo(nu-...)**mentalitate*, în sensul că nu-*ceea-ce-este-mental* (i.e. *îngust* rațional, *reducționist* rațional) este ne-*apărat* (protejat, ocrotit, ferit etc.) și *transcendental!*... Aș scrie un vers astfel: „Sunt *transcendental*, ca *Homo Neanderthal...*” *Anthropologia Perenis!*... Nu mă raportează la Rațiunea *ca zeiță*, ca să pot dobândi Rațiunea ca *mod-alitate de ment-alitate* de a Ființa (*a fi întru Ființă*). Rațiunea nu mă poate duce către Adevăr, dar Adevărul mă poate duce către Rațiune!... Rațiunea către care mă călăuzește Adevărul care mă îndeamnă să caut *Arhe-Chipul*, *Chipul cel mai vechi* (adică *Cel Mai Nou*, mai nou decât *Majestatea Sa Eternitatea!!!*), deci *Chipul cel mai actual*, *Chipul cel dincolo de toate contemporaneitățile trecute*, *chipul cel dincolo de contemporaneitățile viitoare*. În limbajul meu *Ne-Majestatea Sa Timpul chrono*-logic (cine-o fi *Ăsta?!...*) trebuie să sucumbă *wittgensteinian* pentru a se naște *khairo*-logic într-un *Arhe-Limbaj* al *Futuro-Logosului Trecut în-tru Veșnicie...* Cum poate trece *Viitorul* în trecut (în engleză se poate: *Future In The Past*)?!... Cum ne spune Goethe: *eternitatea este prezentul pur!*... Of, Doamne, m-am contaminat cu *wittgensteinlogicol* forte!... Să-mi prescrie *Taumaturgul* o *Rețetă de Perpetuă Prezență!*...

Modalitatea ca Treime de acțiune divină în creație!...

Etc...

Teologie fundamentală. [Am să încerc să fac un doctorat în Teologie – doar ca să pot face legătura între baza epistemologică specifică *filosofiei antropologice* și cea specifică *antropologiei teologice*; am luat legătura cu Adrian Lemeni tocmai pentru că el este profesor de *Teologie fundamentală* la Facultatea de Teologie Ortodoxă din București și este o voce importantă a domeniului în lumea teologică și științifică românească. Din păcate nu are încă abilitarea – dar speră să o obțină foarte curând. A rămas să vorbim după Paști.]

Teologia fundamentală, așa cum a fost și este definită ea pur și simplu ca disciplină pentru studii doctorale în Teologie în facultățile teologice din România, este foarte vag denumită. Ce poate fi *fundamental* în teologie decât *teologia* însăși?!... Prețiozitatea asta de a folosi cuvinte vagi pentru a defini ceva ce ar părea mai important într-un câmp definit ca important în întregime sa este un snobism prea riscant pentru teologie, de pildă. Teologia creștină este cea cuprinsă în simbolurile de credință ortodoxe și în Patristică; încercarea de unificare a *teologiei morale*, a *teologiei dogmatice*, a *teologiei apologetice* într-o singură disciplină, fără a găsi un temei foarte puternic de unificare, este foarte riscantă pentru că fiecare din aceste categorii se constituie ca formule de răspuns din punct de vedere creștin la diversele provocări cu care se confruntă lumea. Ei bine, totuși acest temei apare și acesta este tocmai *chipul lui Dumnezeu*.

Chipul lui Dumnezeu. *Chipul lui Dumnezeu*, înțeles ca *mod-alitate* (de acțiune) *dumnezeiască* pornește de la referatul biblic privitor la crearea omului. Deci fundamental pentru teologie ar fi tocmai faptul ca omul să înțeleagă că este creat după chipul / după modalitatea lui Dumnezeu și abia după aceea omul începe să acționeze după modelul lui Dumnezeu: în referatul biblic *chipul* este *modul*, sau *chipul lui Dumnezeu* este dimensiunea statornică a creației, după care începe procesul continuei *asemănări* cu Dumnezeu. Omul este creat după *chipul (modul)* lui Dumnezeu și (spre) *asemănarea* cu Dumnezeu, adică statornic după Arhe-Chip și dinamic după mod-alitate.

*

Una peste alta, nu în sensul lui Șovrea îmi construiesc eu fundamentul epistemologic al unei *antropologii teologice*. Pe mine mă interesează o *antropologie culturală creștină* în sensul cercetării comportamentului omului în interiorul și în afara Bisericii, adică în comunitatea creștină, cu specificitatea ei culturală, dar și în asumarea personală a unui *pattern* cultural creștin; un studiu comparativ al modului în care umanul este văzut ca fenomen și vede un fenomen în creștinismul confesional, dar și în creștinismul universal. Doar așa pot admite, totuși, o *teologie*

fundamentală, în sens ecumenic trans-confesional – al Hristosului răstignit chiar și pentru necreștini, altminteri, în sens confesional, teologia nu poate fi decât *dogmatică*.

Blejoi, duminică, 9 martie 2014

Văd acum că și Șovrea recunoaște ceea ce cu alte cuvinte remarcam eu în notele de mai sus, faptul că o teologie nu poate fi fundamentală în sensul unei dimensiuni filosofice pure; teologia trebuie să se angreneze în social și așa putem avea o *antropologie teologică*. Tocmai dimensiunea de integrare în social a teologiei poate contura o *antropologie teologică*, așa cum caracterizam mai sus, el fugitivo, fenomenul... Dar iată ce spune și Șovrea:

«[...] În fapt, teologia în ansamblu nu trebuie să se rezume la exercițiul unei „teologii pure”, *nealterate de contactul cu lumea (subl.n.)*, ci trebuie să cuprindă și experiența vieții omului, pe care același Moltmann o numește „un proces deschis”, ori acest demers se concretizează cel mai adecvat în *antropologia teologică (subl.n.)*» (Șovrea, 2012: 140).

„Procesul deschis” despre care vorbește aici Șovrea, referindu-se la rândul său la Moltmann, este ceea ce eu descriam mai sus prin *dinamismul asemănării cu Dumnezeu* a omului care conștientizează că este creat după *chipul Lui*.

*

Remarc că ideea mea cu *pattern*-ul hristic o mai au și alții, dar termenul de *Arhe-Chip* ar trebui „brevetat”. Din dorința de a nu ieși în evidență, de a nu brava, l-am corectat pe domnul profesor Geană la lansarea cărții mele la Ploiești atunci când semnala că eu am folosit *primul* acest „termen inspirat”, spunea dânsul. La un moment dat Șovrea folosește exprimarea: „figura lui Iisus, care este *prototipul uman (subl.n.)*” (Șovrea, 2012: 150) înțelegând cam tot același lucru pe care-l sugerez eu prin epitetul *Arhe-Chip*²⁶... Dar acum chiar cred că trebuie să folosesc acest termen mult mai des tocmai pentru a-l consacra în antropologia culturală creștină.

²⁶ Aici mai trebuie să fac o precizare foarte importantă pentru a fi corect din punct de vedere științific. Prima dată când am auzit rostit termenul de *Arhe-Chip* a fost prin 1997, când am fost cu colegul meu teolog, Gabriel Memelis, la Mănăstirea Frâsinei și am petrecut clipe minunate în preajma părintelui Ghelasie. Gânditor mistic profund, Ghelasie a structurat o construcție unică, de aceea și controversată pentru unii, menită a facilita calea spre înțelegerea

Blejoi, vineri, 21 martie 2014

[...]

O iau pe Ana de la școală la 12: 00...

Ștefan iese peste o oră, așa că eu îmi iau cartea lui Șovrea, pe care în ultima vreme o port după mine ca să fac adnotări, mergem în parc și o las pe Ana să se joace la leagăne și la balansoare... Între timp eu recapitulez și fac adnotări la aserțiunile lui Pannenberg în interpretarea lui Șovrea... Descopăr multe puncte în comun între Pannenberg și Stăniloae, pe dimensiunea antropologică din teologia creștină; totuși Pannenberg încearcă să „fugă” de argumentația teologică tocmai pentru a deveni credibil ca antropolog. Nu este antropolog, nu reușește să fie, tot teolog rămâne, însă unul destul de luminat...

Blejoi, duminică, 23 martie 2014

[...]

Revenind la problema cu *Facebook*-ul, acest demon mut, dar cu papion, se pune o întrebare la care s-ar putea răspunde cu un alt eseu stufos, cu gust de perorație filosofică amplă: *cum vorbesc cu cel cu care nu vorbesc?*... Pentru că nu se poate vorbi de o comunicare între persoane ci mai degrabă de un soi de pâlăvrăgeală între *indivizi*, într-un lagăr digital auto-impus, dacă m-aș putea exprima astfel. Deja am transmis că pe la jumătatea lunii viitoare mă voi retrage de pe Facebook sau îmi voi schimba identitatea.

isihasmului; însă explicațiile sale nu sunt pe placul teologilor rigoriști și fixiști care nu se pot mișca liber pe tărâmul dogmelor, tocmai pentru că lexicul părintelui este destul de complicat, el fiind un călugăr cărturar, nu un simplu monah. Părintele Ghelasie a fost publicat și comentat între timp de tandemul scriitorilor Gabriel Memelis – Florin Caragiu, cărora li s-au alăturat și alți teologi și filosofi, rezultând în urma muncii lor asidue de recuperare a manuscriselor ghelasiene o operă foarte interesantă de editarea căreia se ocupă în special editura Platytera (s-a ajuns deja la volumul 16 în colecția „Isihasm” a prestigioasei edituri). În special în convorbirile cu Gabriel Memelis pot folosi, fără a risca să nu fiu înțeles, termenul *Arhe-Chip* pe care și el îl folosește des când se referă la gândirea teologică a părintelui Ghelasie. Probabil că și alții au folosit termenul înaintea lui Ghelasie, dar modul în care părintele a reușit să-l integreze într-o viziune isihastă este neîndoielnic unic. Am făcut precizarea necesară tocmai pentru că la susținerea doctoratului în Filosofie am fost felicitat pentru „introducerea” conceptului într-un context antropologic cultural. Trebuie, deci, să recunosc că „brevetul” *Arhe-Chipului* nu-mi aparține, deși am contextualizat antropologic conceptul în mai multe locuri!...

Nu voi putea niciodată renunța la serviciile foarte benefice ale Internetului, dar la motoarele de socializare de tipul *Facebook*-ului va trebui să renunț într-o bună zi... Atunci voi putea *să vorbesc cu cel cu care nu vorbesc!*... *Vorbind cu cel cu care nu vorbesc* voi putea, mai târziu, *să vorbesc și cu Cel care este de ne-vorbit*, cu *Cuvântul!*... Logosul nu este, cu siguranță, în cartea cu o mie de fețe: *Face-book!*... *El face cărțile!*...

Duminică, 30 martie 2014

[...]

Am ajuns cu lectura cărții lui Iustinian Șovrea la o parte mai enervantă; sau mi se pare mie enervantă maniera de interpretare pe care o face Șovrea lui Kant. Deja am impresia că Șovrea dorește să scoată antropologie din toată filosofia. E absurd să credem că există o antropologie în cheia metafizicii lui Kant. Acolo nu este decât metafizică în modalitate filosofică, poate numai luând rațiunea ca unul din câmpurile de activitate umană, rațiunea ca *raționalitate*, ca act al gândirii și atunci am putea accepta o oarecare tendință antropologică. Sau poate că greșesc eu pentru că, de fapt, eu sunt interesat mai mult de empiric, într-un soi de teologie socială ortodoxă, în maniera antropologiei culturale, mai mult decât a celei filosofice. Dar atunci se pune întrebarea: de ce apare cartea lui Șovrea în colecția *Theologia socialis* și nu ca o carte aparte, ca una de filosofie pur și simplu?...

[...]

Blejoi, vineri, 4 aprilie 2014

„Ieri” (în *illud tempus*, în *khairos*) credeam ca suntem *popor de soi*... Astăzi (în *lumen chronos*) îmi dau seama că suntem *un soi de „popor”!*... Mi-e teamă să nu devenim, cât mai curând, un *popor soios!*... Într-o *antropologie a disperării* (pe care vreau să o scriu) va trebui să vorbesc despre *desublimarea poporului român*...

*

Ieri am primit pe Facebook un mesaj de la agenția de știri AM Press (Lucian Avramescu), un mesaj al cărui ușor comic subversiv l-am sesizat, așa că am postat un comentariu:

Știrea era aceasta:

«Administrația Națională de Meteorologie informează că praful saharian poate apărea deasupra României în zilele de 4 și 5 aprilie. „În ultimele zile, deasupra regiunilor de vest și de sud-vest ale continentului a evoluat o formațiune barică depresionară care a favorizat avansul dinspre nordul Africii a unei mase de aer încărcată cu particule de praf de origine sahariană. **Deoarece în aceste regiuni s-au semnalat deja precipitații pe arii extinse, concentrația particulelor de praf este în scădere. În zilele de 4 și 5 aprilie concentrații foarte reduse de praf saharian se pot înregistra și deasupra României, în condițiile în care țara noastră se va afla la extremitatea acestei formațiuni barice depresionare**“, se arată într-un comunicat ANM.»

Aurelia Apostol, *AM Press*

Comentariul meu:

„Deasupra României nu mai poate apărea nici un *praf* pentru că: aici e țara *prafurilor* ieftine, aici găsești *praful* pe tobă, aici îți ștergi și picioarele de *praful* pragului unde nu ești primit, aici s-a făcut deja totul *praf*, aici ni se aruncă mereu *praf* în ochi, aici cucoanele nu se mai văd de *prafuri*, aici e țara lui Ion Băieșu care ne-a cam dus cu preșul, aici e mult *praf* în vânt (*dust in the wind*), așa că *praful* de Sahara ne anunță că vor veni în curând și cămilele... Doar dromaderii căci cămilele bactriene, având două cocoșe vor plăti taxe și impozite mai mari... pe *praful* de pe tobă!...”

Asta este *România prăfuită!*... Nu este de mirare că mai vin și nourii negrii ai potopului saharian (asta ne mai trebuia!) ca să pună capăt oricăror iluzii de văzduh fericit deasupra Patriei noastre multilateral integrate, corect politic deșănțate.

România Mea nu este *România Lor (România Prăfuită)*, în sensul acelei țări pe care au făcut-o ei... *praf*)... E clar, politicienii nu cunosc norma semantică a expresiei de la prohodirea morților: „*țărână ești și în țărână te vei întoarce...*” Pulberea Saharei cade, iată, peste România (deja) Prăfuită... Politicieni, luați-vă botnițe antistatice!... Încă o dată se dovedește că ne-am integrat și noi în lumea „civilizată”, avem *smog!*...

Blejoi, vineri, 2 mai 2014

Vremea îmi permite să mă mai concentrez și asupra intereselor mele. Opresc mobilul, refuz orice contact cu lumea și încerc să mă strecor printre probleme, să mă ascund ca să mă mai destind, să mai scap de încordarea cotidiană.

Iau cartea lui Nellas și scaunul rabatabil, mă ascund sub un pom din curte, la umbră, ca să nu mă vadă nimeni și recitesc, de data asta făcându-mi adnotări și subliniind textele pe care trebuie să le interpretez sau să le extrag ca citate.

Reiau puternic și studiul limbii elene pentru că intenționez să plec cu Sebastian într-o documentare într-un sat din Macedonia grecească. Deocamdată vom pleca chiar acum, în mai, dar intenționez să reiau legătura cu Tessalonikul, cu institutul teologic de acolo pentru un eventual curs serios de greacă, dar eventual și un masterat sau doctorat în Teologie în Grecia.

*

La Nellas toate indiciile mă duc tot spre o *teologie antropologică*, frumoasă, eficientă e drept, dar tocmai prin faptul că are tente filosofice ample, fiind foarte atractivă.

Îmi place acest fragment:

„[...] Prin această metodă a fost botezată și încreștinată, de exemplu, gândirea greacă antică și a fost transfigurată într-o expresie a Adevărului divin transcendent și inaccesibil. Termenii admirabili ai filozofiei antice au fost transfigurați fără a fi schimbați – expresiile au rămas aceleași: *Logos, Eikon, Archetypon, Trias* etc. – și au constituit veșmântul creat al Adevărului necreat [...]” (Nellas, 2009: 122).

„Botezul” filosofiei grecești, frumoasă expresie pe care Nellas o folosește tocmai pentru a sublinia achiziția termenilor filosofici consacrați de către Sfinții Părinți și folosirea lor prin prisma teologiei răsăritene, ceea ce denotă cultura și educația lor avansată.

[...]

Blejoi, marți, 27 mai 2014

Mă apuc să citesc, în sfârșit, cartea lui Marius Vasileanu, editată de *Lumea Credinței*. O sorb pur și simplu... Cartea nu este foarte voluminoasă, ea conține niște interviuri realizate de

jurnalist cu mulți ani în urmă, dar este foarte prețioasă pentru că reunește mărturisirile unor mari personalități ale culturii române, cu recunoaștere internațională, dar și un interviu valoros cu remarcabila Annick de Souzaenelle...

Descopăr, în concepția lui Paul Barbăneagră, multe puncte de vedere antropologice dintr-o antropologie culturală creștină. El vorbește de *noua antropologie* pornind de la ceea ce eu doar anticipasem modest, cu resursele mele, anume că Mircea Eliade, spre sfârșitul vieții sale, „centralizase” toate ideile sale despre *sacru* și *cosmos* și avea tendințe de a se elibera de *istoria și filosofia religiilor* și a migra către *antropologia religiilor* prin descrierea *omului* ca sinteză, concepție filtrată prin toate punctele de vedere ale religiilor teologice, religiilor de mistere, dar și a practicilor religioase și a reminiscentelor arhaice ale cultelor omului primitiv în Oceania și America de Sud. Probabil că Mircea Eliade deja se gândea la o nouă carte în care să dezvolte acest univers al omului religios. *Teroarea istoriei* nu l-a mai lăsat să continue acest demers științific...

Blejoi, joi, 24 iulie 2014

Termin de citit jurnalul indian al lui Ovidiu Ivancu... Totuși, destul de greu, față de altă dată, încet, subliniind acele părți care mi s-au părut importante din perspectiva mea subiectivă, poate și pentru că va trebui să vorbesc despre cartea asta la Maliuc, vara asta.

O carte care mi-a plăcut. Dacă ar fi să așez aici algoritmic câteva idei pe care le-am desprins concludiv în urma lecturii acestei cărți interesante atunci cred că le-aș sintetiza astfel:

- a) Prin experiența celor patru ani indieni Ivancu demistifică, demolează un mit în care eu credeam – *mitul indian*, așa cum mi-l structuraseră lecturile din Mircea Eliade. India mizeră, India contrastelor, India subiectivă pe care o descrie lectorul de limba și literatura română de la Universitatea din New Delhi este altfel decât India idilică din poveștile de altădată, este altfel decât India multi-religioasă și „spirituală” (citindu-l pe Ivancu începi să te îndoiești de faimoasa spiritualitate hindusă!), este o Indie a mizeriei, a mocirlei, a crimelor de onoare, a sacrificiilor sângeroase, o Indie care închide, mai degrabă, care siluiește, care limitează, decât acea Indie fabuloasă a marilor istorici și filosofi ai religiilor care „deschide”;
- b) Jurnalul, ca toate jurnalele în general, dar acesta (al lui Ivancu) în mod special, este plin de observații cu *conotații de antropologie socio-culturală*. Exemplele sunt nenumărate și era firesc, într-un sens, să fie așa pentru că Ivancu, în mod conștient sau

nu, practică *observația participativă*. Scenele din nordul orașului, care contrastează cu luxul sudului, discrepanța socială generată de sistemul castelor, specific Indiei, „patriotismul” naționalist al indienilor, apetența unora dintre intelectualii indieni pentru ideile de stânga, aglomerația urbană generatoare de conflicte, violurile, atitudinea de indiferență a polițiștilor, toate aceste scene alcătuiesc tot atâtea cadre descriptive antropologic, ițe care urzesc o imagine complexă a Indiei contemporane, divizată între tradiționalismul misterios și goana către dezvoltare, tehnologie inovativă, comerț – într-un cuvânt *globalizare*;

- c) Literatura indiană... *Tabu*-urile (vezi teama autorului de a aborda opera lui Rushdie în fața studenților săi, teamă față de prejudecățile fundamentaliştilor, pentru care cuvântul liderilor religioși este poate suficient pentru a întreține ignoranța, refuzul lecturii – supunerea, în spiritualitatea indiană, hindusă și islamică deopotrivă, este mai importantă decât curiozitatea rațională pentru cunoaștere);
- d) Comunitatea urbană indiană... Un adevărat univers specific Indiei continentale: aglomerație, sărăcie și lux contrastant, mizerie crasă, țipete, îmbrânceli, spectacol stradal, lipsa oricărui respect pentru spațiul intim, paradoxul dizolvării în masa uriașă a străzii, dar și a manifestării celor mai ciudate orgolii, birocrăția și corupția de proporții cosmice, apetența tuturor pentru înșelătorie, dezinteresul față de problemele celuilalt, împărțirea pe multiple categorii sociale (habitusul castelor). Într-un oraș cu o populație ce se apropie de nivelul populației unei țări precum România te întrebi cum ar putea să fie altfel. Numai că structura comportamentului social indian este bazată și pe sistemul lor de valori spiritual-religioase, pe cutume, pe principii milenare, pe tradiții dintre cele mai ciudate, mai mult, mult mai mult decât la orice altă națiune.

Sigur că ar fi enorm de multe de spus. O carte poate fi sau nu pe placul lectorului. Când o carte stârnește interesul unui mare număr de categorii de cititori, atunci este cu siguranță vorba despre o carte foarte bună, despre un *best-seller*. Despre jurnalul indian al lui Ivancu nu se poate vorbi în acești termeni pentru că nu poți pretinde unui agricultor (care citește doar ziare și se „cultivă” doar cu show-uri de televiziune ieftină), unui licean contemporan (pentru care lectura din scrierile lui Eliade este un adevărat calvar), unui politician (care în afară de literatura documentelor *corect politice* ale Uniunii Europene nu prea mai citește altceva), să guste literatura unui asemenea scriitor. Cartea se adresează, așadar, unei anumite categorii de lectori, parțial avizați în ceea ce privește civilizația hindo-islamică indiană, în particular, și literatura memorialistică de călătorie, în general. Sper să fac parte din această categorie, pe care nu aș

numi-o neapărat „elită”, ci aş numi-o categoria lectorilor pasionați de domeniul *antropologiei culturale urbane*.

Sper să dezvolt cu Ovidiu Ivancu, dacă va veni la Maliuc anul acesta, o conversație fructuoasă... Sper!...

Blejoi, luni, 25 august 2014

Maliuc 2014 este deja un element al trecutului recent... Al frumosului trecut recent... Dacă aş spune că aceasta este cea mai reușită ediție a taberei de antropologie culturală creștină de până acum poate că aş exagera, poate că aş fi subiectiv, poate că aş fi chiar rău – ar putea spune unii, având în vedere că luarea mea de contact cu magnificul Maliuc s-a datorat, incontestabil lui Mitu, marele absent al ediției 2014. Și nu vreau să-l neglijez pe Mitu în ecuația asta, numai că anul acesta nu a avut absolut nici un aport, ba mai mult, mizilenii nu au participat cu nimic. De la o vreme Mitu a devenit, asemenea mie, mai taciturn, mai izolat, mai introvertit, mai puțin interesat de ceea ce se întâmplă în jurul lui... Și pe bună dreptate, pentru că toți anii aceștia s-a implicat foarte mult și a suportat multe lovituri nemeritate din partea unora care ar fi trebuit să-i poarte recunoștință pentru ajutorul pe care (Mitu) l-a dat în formarea lor ca buni creștini, sau pentru voluntariatul absolut nebunesc pe care l-a practicat, neglijându-și familia.

Am petrecut o săptămână absolut magnifică și cred că punctul forte al ediției 2014 a fost participarea lui Valentin Ajder, directorul editurii Eikon, omul acesta minunat care știe să adune în jurul său talente literare, omul acesta care publică (*editează*) generos autori debutanți, oameni cu preocupări filosofice, savanți și deopotrivă începători, știind că în oricine poate scânteia geniu (mă gândesc, de pildă, la Iustinian Șovrea). Asta nu înseamnă că minimalizează virtutea calității; îmi place vorba lui de o semnificație monumental catacombică creștină: „*Câtă prietenie, atâta exigență...*” Serile acestea târzii, cu poezie și muzică de chitară (Valentin este un foarte bun cântăreț la chitară), alternanța de duh poetic și vibrație sonoră, tocmai aici, pe această insulă, pierduți între țânțari, dar fericiți să respirăm aer curat și cultură autentică.

Luni, 18 august, zi plictisitoare... Sosire, așezare, acomodare (la mine *reacomodare*), adaptare la schimbările din ultima vreme (actualul primar pare a fi unul gospodar, spre deosebire de precedentul, pentru că insula începe să arate frumos). Copiii se străduiesc să-și găsească cele mai bune locuri la cazare, ne mișcăm mai repede la transportul bagajelor (*experiența*, nu-i așa?) Și totuși lipsește *ceva*, simt că îmi lipsește *ceva*... *Ceva*-ul acesta este de fapt un *cineva*... Este *Mitu*!... Incredibil cât de mult sunt atașat de omul acesta, sunt aproape dependent de prietenia cu

el (sper să simtă cu adevărat și el asemenea; după experiența cu Irinel încep să mă îndoiesc de sanitatea sentimentelor mele, am senzația că unele sunt la limita spre paranoia, dar încep să fiu mai rece, mai selectiv în filtrarea „prietenilor”). Poate că avem în comun (eu și Mitu) tocmai experiența suferinței, a nerecunoștinței cu care ne-au înconjurat „prieteni”. Cine știe?!... Îmi va fi, deci, foarte greu să petrec timpul acordat taberei acesteia știind că sunt singur, că sunt fără Mitu; toate legăturile mele cu filiala de la Mizil a Ligii Tinerilor Creștini Ortodocși Români se rezumă la legătura mea personală cu Mitu. Nu am încredere în nimeni din Mizil cum am încredere în Mitu. Preoți, profesori, chiar primar, toți aceștia pălesc în importanță în comparație cu Mitu, pentru mine. Mitu are marele merit de a-mi fi fost aproape atunci când am avut nevoie de el, tocmai atunci, or eu tocmai asta nu pot să uit... Invariabil!...

Și marți (*marțea fără Mitu* – asta poate fi și titlu de roman abstract sau titlul unui film psihologic!) este o zi frumoasă. Este o zi frumoasă, chiar și fără Mitu (din fericire și din păcate, deopotrivă – sentimente amestecate). În asta constă măreția lui Dumnezeu, că te poate salva de „prieteni”, dar nu te poate salva de El. Și așa nu ești niciodată, dar absolut niciodată singur!...

Valentin Ajder și-a adus și chitara... Noaptea de marți spre miercuri a fost realmente una deosebită, i.e. ieșită din comun, pentru că poeții prezenți la Maliuc au citit din versurile lor și spațiul dintre două rostiri, dintre două zboruri pe aripi de înger, a fost presărat de Valentin Ajder cu chitară (folk și cântece din tradițiile minorităților conlocuitoare). Poeta Olga Grigorov, o drăguță, a purtat costum lipovean, făcându-ne o surpriză tuturor. Am adormit frânt, după un recital ad-hoc, pe la ora două dimineața... Efervescența lui Valentin Ajder la corzile chitării mă determină să-i compun două catrene: „*Nimic nu este efemer/Când zice la chitară/Un bard cu nume de Ajder/Pe insulă, la ceas torid de vară...*” (Catren cu șase corzi I) și „*Pe val de soare la Maliuc/Eu nu mă mai simt singur cuc/Când cântă la chitară Valentin/Și bucurie spirituală e din plin...*” (Catren cu șase corzi II). Din păcate s-au mai strecurat și poeme cu izmene, chiloți și sutiene (numele poetului, taina defectului, mister și... gogă!). Ridicolul momentului a fost sancționat liric de George V. Precup noaptea următoare cu o tură de versificație ironică compusă spontan... Deh, poeții, poeții!...

Olga Grigorov!... Pată de culoare, voce frumoasă și lirică interesantă. Cântecele în rusă și în idiș, popularele lipovenești, dar și lăutăreștile românești, toate astea au făcut noaptea frumoasă. Sigur că eu, ca preot, am rezerve la prestația poetului cu defectul, cu lenjeria intimă bombardată cu rimă, dar momentul trebuie dat uitării, așa cum se cuvine cu orice necesitate fizio-logică (că altminteri ne ieșim din logică!)

Miercuri, Sebastian și Anișoara Ștefănuță și-au prezentat documentarele antropologice. Remarcabile!...

Restul zilelor au fost zile libere. Numai serile au fost puțin mai animate. Sebastian, Anișoara, Valentin Ajder și George Precup au plecat de joi...

Și a fost și Maliuc 2014... Sper să fim sănătoși și să ne revedem și anul viitor.

Bleji, luni, 3 noiembrie 2014

Este limpede!... Fără să citești opera lui Petru Ursache nu poți fi antropolog cu adevărat, nu poți înțelege resorturile de bază ale *antropologiei*.²⁷ Nu este suficient să faci un masterat cu Vintilă Mihăilescu la SNSPA²⁸ (*deși chiar și cărțile sale trebuie citite!*), dar fără *Etnosofia, Moartea formei, Etnofrumosul sau cazul Mărie, Etnoestetica*, dar și (mai ales *Antropologia, o știință neocolonială*) nu pot fi înțelese sursele obiectuale ale antropologiei metodologice, fără de care antropologia contemporană abundă în „*teze utopice și concepte artificiale (subl.n.)*.”²⁹

Îmi asum o datorie grea: voi încerca să insist prin recenzii, prin analize, prin conferințe și chiar voi scrie o carte elogiului acestui mare etnolog român, tocmai pentru ca să încerc să arăt că antropologia nu se mănâncă precum icrele pe pâine...

Bleji, marți, 30 decembrie 2014

Romanul antropologic șantier pe care vreau să-l scriu este doar pretextul, premisa epică de la care se pleacă insinuant pentru a trasa vectorii unei posibile descrieri din perspectivă antropologică a societății românești și a ne introduce într-o filosofie a „celor două Români” (cea idilică – *România Mea*, dar și cea reală – *România Lor*); preotul poate fi un *antropolog implicit* prin situarea sa în cadrul comunității pe care o păstorește.

²⁷ Cel puțin nu în sensul antropologiei culturale serioase, ci poate în sensul pe care-l critică tocmai Petru Ursache, adică în sensul unei *științe globalizante*, „corect politice”, cum folosește el la un moment dat un termen.

²⁸ Școala Națională de Studii Politice și Administrative.

²⁹ Ursache, 2014: 214.

BIBLIOGRAFIE

- Copăceanu, Mihai, 2010, *Ortodoxie la Oxford: Te-am găsit, Doamne!: Mărturiile a 12 englezi convertiți la Ortodoxie: Interviuri* (realizate și comentate de autor; cuvânt-înainte de Kallistos al Diokleei), Sibiu: Deisis.
- Eliade, Mircea, 1990, *Profetism românesc* (pref. Dan Zamfirescu), vol. 1, București: Editura „Roza Vânturilor”.
- Geană, Gheorghică, 2005, *Antropologia culturală: un profil epistemologic*, București: Criterion Publishing.
- Georgescu, Bogdan-Costin, 2012, *Jurnalul unei generații descătușate: expediții în căutarea Arhe-Chipului*, Ploiești: Litera Ortodoxă.
- Nellas, Panayotis, 2009, *Omul – animal îndumnezeit: Perspective pentru o antropologie ortodoxă* (ediția a IV-a, pref. și trad. diacon Ioan I. Ică jr.), Sibiu: Deisis.
- Șovrea, Iustinian, 2012, *Ce (mai) este omul? Răspunsul antropologiei teologice moderne* (pref. Andrei Marga), Cluj-Napoca: Eikon.
- Ursache, Petre, 2014, *Antropologia, o știință neocolonială* (ediție revăzută de autor), Cluj-Napoca: Eikon.